

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG56A0007

ชื่อโครงการ : “เครื่องมือการจัดการพื้นที่พรุฉิมพลี อ. กระแสสินธุ์ จ. สงขลา”

ชื่อนักวิจัย : นางเบญจวรรณ ชีระกุล ดร. นฤฤทธิ์ ดวงสุวรรณ นางสาวรัตนภรณ์ ศิริอารยาภรณ์
นายอัษฎา บุญบงก์ และนางสุริรัตน์ ไชยเชื้อ

E-mail address : benchawan.t@psu.ac.th

ระยะเวลาดำเนินโครงการ: 1 ปี 2 เดือน

พื้นที่พรุฉิมพลีใน ต. เชิงแส อ. กระแสสินธุ์ จ. สงขลา ถูกคุกคามโดยการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปเป็นสวนปาล์มน้ำมัน ส่งผลให้คุณค่า บทบาท และหน้าที่ของระบบนิเวศ (Ecosystem service) พื้นที่พรุลดลง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่พรุฉิมพลีอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับชุมชนและหน่วยงานในการจัดการพื้นที่พรุฉิมพลีอย่างยั่งยืนต่อไป งานวิจัยนี้เป็นการผสมผสานงานวิจัยเชิงสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่พรุฉิมพลีจัดเป็นป่าพรุเสื่อมสภาพ เป็นแหล่งของความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ ชุมชนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์ในการทำประมง การใช้ไม้เสม็ด การเก็บหาของป่า เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งน้ำสำหรับทำนา จากการประเมินต้นทุนและรายได้จากการใช้ประโยชน์ผลผลิตสัตว์น้ำ ไม้เสม็ด และของป่าจากพื้นที่พรุฉิมพลี พบว่ารายได้ต่อปีของประชากรที่ใช้ประโยชน์ผลผลิตเหล่านี้ (ทั้งหมด 39 ครัวเรือน) เท่ากับ 1,957,778.90 บาท/ปี ซึ่งเป็นรายได้จากการทำประมงของ 32 ครัวเรือน จำนวน 1,639,487.20 บาท/ปี และรายได้จากการใช้ไม้เสม็ดและหาของป่าของ 9 ครัวเรือน จำนวน 318,291.70 บาท/ปี โดยแนวทางในการใช้ประโยชน์พื้นที่พรุฉิมพลีอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การใช้ประโยชน์ผลผลิตจากพื้นที่พรุอย่างยั่งยืน 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 3) การทำการเกษตรในพื้นที่พรุอย่างยั่งยืน ในส่วนของแนวทางการจัดการพื้นที่พรุฉิมพลีอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ แนวทางการจัดการและประเด็นร่วม โดยแนวทางการจัดการ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การอนุรักษ์พื้นที่พรุที่มีอยู่ 2) การใช้ประโยชน์พื้นที่พรุอย่างยั่งยืน และ 3) การฟื้นฟูพื้นที่พรุที่เสื่อมโทรม ส่วนประเด็นร่วมที่จำเป็นต้องพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมหากมีการดำเนินการตามแนวทางการจัดการทั้ง 3 ด้านข้างต้น คือ 1) องค์กร/สถาบันการจัดการ 2) นโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบ และ 3) การมีส่วนร่วม โดยที่เครื่องมือสำคัญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบของแนวทางเพื่อให้สามารถเข้าไปจัดการพื้นที่พรุที่เป็นที่ส่วนบุคคลได้ คือ การมีส่วนร่วมและการเจรจาสร้างข้อตกลง และนโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบ

คำหลัก: เครื่องมือการจัดการ, การจัดการ, พื้นที่พรุฉิมพลี

Abstract

Project code : RDG56A0007

Project title : Tools for Peatland Management in Pru Chim Plee, Krasasin District, Songkhla Province.

Researchers : Ms. Benchawan Teerakul, Dr. Narit Duangsuwan, Ms. Rattanaorn Siriarayaporn, Mr. Asada Busabong and Ms. Surirat Chaicher.

E-mail address : benchawan.t@psu.ac.th

Project duration: 1 year and 2 months

The conversion of the Pru Chim Plee peatland (in Cheng Sae sub-district of Krasasin district in Songkhla province) to oil palm plantation has impacted on the peatland forest negatively by decreasing the valuable ecosystem services and functions. This study aimed to develop guidelines for the sustainable management of the Pru Chim Plee peatland through stakeholder participation. Proposed guidelines will be useful for responsible organizations and the local community for managing this peatland sustainability. The adopted research strategy was a mixed-method approach comprising a survey and scientific data analysis using qualitative and quantitative research. The results indicate that Pru Chim Plee is secondary peatland which has a high diversity of plant and animal species. The valuable functions provided by this peatland support the livelihood of local communities; for instance, the use of fishery resources, *Melaleuca* trees, non-timber forest products, water, and pasture. The peatland is worth 1,957,778.90 baht per year for 39 households that use products from this peatland. Among these, 32 households earned 1,639,487.20 baht per year from fishery activities and 9 households earned 318,291.70 baht per year from using *Melaleuca* trees and non-timber forest products. Guidelines for the sustainable use of Pru Chim Plee peatland were developed which comprised: 1) sustainable use of peatland products; 2) sustainable tourism, and 3) sustainable agriculture. For the management of this peatland, guidelines for the sustainable management of Pru Chim Plee peatland were proposed which comprised 2 components, including 3 management practices and 3 cross-cutting issues. Management practices proposed for the sustainable management of Pru Chim Plee peatland include: 1) protection of the remaining peatland; 2) sustainable use of peatland, and 3) restoration of the degraded peatland area. Cross-cutting issues to be considered while implementing each management practice are: 1) institutions; 2) policies and legislation, and 3) public participation.

Environmental management tools including public participation and consensus, and policies/legislation/regulation, are components of the guidelines which are important for the management of private peatland.

Keywords: management tools, sustainable management, Pru Chim Plee peatland